

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 63/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Tomasom, Francisciho 3288, Poprad, pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 206/2019 z 30. júla 2020, rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 221/2017 z 30. januára 2018 a rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 7 C 482/2015-206 z 24. februára 2016 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky bola 28. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“),

ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 206/2019 z 30. júla 2020 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 221/2017 z 30. januára 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 7 C 482/2015-206 z 24. februára 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“). Sťažovateľka sa okrem vyslovenia porušenia týchto základných práv domáha zrušenia napadnutých rozhodnutí s tým, že vec sa vráti okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Sťažovateľka sa ako žalobkyňa domáhala proti žalovaným (svojej matke a jej dvom bratom) určenia, že je spoluvlastníčkou pozemkov v pozemkovom spoločenstve. Tvrdila, že tieto podiely nadobudla v dedičskom konaní na základe osvedčenia o dedičstve z roku 1999. V roku 2002 zistila, že tieto podiely boli zapísané na žalovaných. Následne neúspešne žiadala kataster o zápis svojho spoluvlastníctva na základe osvedčenia o dedičstve. K tomu však nedošlo, preto si svoje právo uplatnila žalobou.

3. V konaní pred všeobecnými súdmi bolo zistené, že pôvodným spoluvlastníkom sporných podielov bol poručiteľ (brat otca žalovaných), ktorý zomrel v roku 1974 ako slobodný a bezdetný. K majetku po ňom prebehli viaceré dedičské konania. V konaní v roku 1986 časť jeho majetku prešla ako odúmrt' na štát. V roku 1994 prebehlo ďalšie dedičské konanie, v ktorom časť jeho majetku nadobudla osoba, ktorá s ním mala žiť v spoločnej domácnosti. V dedičskom konaní po poručiteľovi v roku 1999 nadobudla sťažovateľka podiel na rodinnom dome, ktorý jej bol zapísaný do katastra nehnuteľností, a nevyčíslený podiel v urbárskej spoločnosti. Podkladom osvedčenia o dedičstve v tejto druhej časti neboli listy vlastníctva, ale potvrdenie urbárskej spoločnosti o tom, že poručiteľ bol podielnikom v urbári. Z toho okresný súd dospel k záveru, že predmetom žiadneho z dedičských konaní neboli podiely na nehnuteľnostiach, ku ktorým sa sťažovateľka domáhala určenia svojho spoluvlastníctva. Ďalej bolo zistené, že právnym dôvodom nadobudnutia spoluvlastníctva žalovanými bolo rozhodnutie pozemkového odboru

okresného úradu podľa § 9 ods. 4 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a k inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov, v ktorej sa rozhodovalo o reštitučných nárokoch oprávnených osôb – bývalých urbarialistov proti povinnému poľnohospodárskemu družstvu. V zozname oprávnených osôb nebola sťažovateľka, ale žalovaní, ktorí tam boli uvedení z toho dôvodu, že poručiteľ ako pôvodný podielnik zomrel bez potomkov a žalovaní boli ako deti jeho brata jeho najbližšími príbuznými.

4. Takto zistené skutočnosti súd posúdil tak, že došlo k pochybeniu v dedičskom konaní z roku 1999, keď do dedičstva po poručiteľovi boli zahrnuté aj podiely na pozemkoch, ktoré však boli zapísané na žalovaných. Súd ako správny a zákonný hodnotil postup katastra, ktorý odmietol zapísať podiel sťažovateľky v pozemkovom spoločenstve. Ako nesprávny súd hodnotil postup notára v dedičskom konaní z roku 1999, keďže podiel v urbárskej spoločnosti bol v tomto konaní prejednaný len na základe potvrdenia vtedajšieho predsedu urbárskej spoločnosti. Osobitne súd poukázal na to, že žalovaní podiely na nehnuteľnostiach nadobudli v reštitučnom konaní, keďže si na rozdiel od sťažovateľky včas uplatnili reštitučný nárok. Sťažovateľka tak neurobila, a preto sa ani nemohla stať spoluvlastníčkou sporných podielov.

5. Proti rozhodnutiu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Odmietol tvrdenia sťažovateľky o tom, že okresný súd nesprávne zistil skutkový stav. Odvolací súd sa stotožnil s tým, že žalobkyňa si svoje práva k podielom na pozemkoch mala v roku 1993 uplatniť podľa reštitučných predpisov tak, ako to urobili žalovaní. Ak tak neurobila, jej reštitučný nárok zanikol. Naopak, v súlade so zákonom bol postup žalovaných, ktorí sa prihlásili ako právni nástupcovia po poručiteľovi a podiely na pozemkoch im boli vydané.

6. Proti rozhodnutiu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, v ktorom zopakovala svoju predchádzajúcu argumentáciu. Najvyšší súd dovolanie odmietol s tým, že dovolanie je neprípustné, keďže sťažovateľka nevymedzila právnu otázku, ktorá ešte nebola riešená v rozhodovacej činnosti odvolacieho súdu.

II.

7. Sťažovateľka poukázala na to, že každé súdne rozhodnutie musí rešpektovať princíp právnej istoty, ktorý je základnou zásadou právneho štátu. Odkázala na viacero rozhodnutí ústavného súdu, podľa ktorých (i) obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď a (ii) diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná. Tieto právne vety sťažovateľka vzťahovala na osvedčenie o dedičstve, ktorým jej bolo priznané spoluvlastníctvo k podielom na pozemkoch. Sťažovateľka je toho názoru, že rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu došlo k porušeniu jej základných práv. Rovnako nesúhlasí s rozhodnutím najvyššieho súdu, ktorý jej dovolanie odmietol s tým, že riadne neuviedla, ktorá právna otázka ešte nebola v jeho rozhodnutiach vyriešená.

III.

8. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou napadla rozhodnutie okresného súdu, proti ktorému aj podala odvolanie, o ktorom bolo rozhodnuté tak, že rozhodnutie okresného súdu bolo krajským súdom vecne prerokované a potvrdené. Vzhľadom na procesnú možnosť odvolania proti rozhodnutiu okresného súdu nie je daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu súdu prvej inštancie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Rozpor napadnutého rozhodnutia krajského súdu s ústavnými právami sťažovateľky však možno posúdiť len vo vzájomnom súvisе rozhodnutia okresného súdu s rozhodnutím krajského súdu. Podstata sporu sťažovateľky a žalovaných spočíva vo vyriešení konfliktu právnych dôvodov, od ktorých svoje spoluvlastníctvo odvodzuje

na strane jednej sťažovateľka (osvedčenie o dedičstve) a žalovaní (reštitučné rozhodnutie). Z priebehu konania na všeobecných súdoch je zrejmé, že okresný súd a krajský súd svoje rozhodnutie o zamietnutí žaloby sťažovateľky postavili na spoľahlivých skutkových zisteniach, ktoré vyplynuli z predložených listinných dôkazov. Sporné bolo právne posúdenie, pričom z rozsudkov okresného súdu a krajského súdu vyplýva, že podkladom zápisu práv žalovaných do katastra nehnuteľností bolo osobitné reštitučné konanie, v ktorom mohol byť reštitučný nárok úspešne uplatnený len v zákonom určenej lehote. Sťažovateľka svoje sporné právo odvodila od výsledku dedičského konania, pričom z vykonaného dokazovania jasne vyplynulo, že toto osvedčenie nemohlo byť podkladom pre zápis jej práv do katastra nehnuteľností. Okresný súd a krajský súd sa vo svojich odôvodneniach s právnou argumentáciou sťažovateľky vysporiadali. Tým odpovedali na ňou nastolené právne otázky ústavne konformným spôsobom, pri ktorom zjavne neprichádza do úvahy porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Z obsahu dovolania sťažovateľky je zrejmé, že vo svojom dovolaní len zopakovala svoju skutkovú a právnú argumentáciu, s ktorou sa dostatočne vysporiadali rozsudky okresného súdu a krajského súdu. Svoju argumentáciu v dovolaní doplnila len o citáciu právnych viet rozhodnutí ústavného súdu o tom, že právna istota je stav, v ktorom súdy na rovnakú právnú otázku dávajú rovnakú odpoveď. To, že táto zásada nebola dodržaná, odôvodňuje tým, že súdy na jej otázku o spoluvlastníctve podielov odpovedali rozdielne, a to na strane jednej vyhovujúco v osvedčení o dedičstve a na strane druhej negatívne rozsudkami v spore so žalovanými. V tomto však nemožno vidieť rozpor so zásadou právnej istoty, keďže právna istota je všeobecnou zásadou právneho poriadku, a nie zásadou, z ktorej by bolo možné vyvodiť to, že osvedčenie o dedičstve je plnou zárukou toho, že niekto, v tomto prípade sťažovateľka, má vlastnícke právo k určitej veci. V takto vymedzenej argumentácii sťažovateľky nemožno vidieť ani jasné vymedzenie právnej otázky z pohľadu posúdenia prípustnosti jej dovolania. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť dovolania, ak toto vymedzenie nie je v rozpore s ochranou základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby interpretácia

prípustnosti dovolania nebola svojvoľná alebo formalistická a aby bola čo najustálenejšia (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Preto v odmietnutí dovolania sťažovateľky nemožno vidieť porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu.

11. Ustanovenie § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde dáva v záujme racionality a efektivity konania ústavnému súdu právomoc posúdiť opodstatnenosť návrhu ešte predtým, než dospeje k záveru, že návrh prijme na ďalšie konanie a rozhodne o ňom meritórne nálezom. Zjavne neopodstatnenou je ústavná sťažnosť, keď uplatnené námietky (vady vytýkané rozhodnutiu) nie sú spôsobilé spochybniť jeho ústavnosť. O takú ústavnú sťažnosť ide aj v tomto prípade, a preto ju ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2021

Robert Šorl
predseda senátu